

Finans Norges innspill til justiskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2023

Omtale og prioritering av økonomisk kriminalitet

Finans Norge ser generelt positivt på signalet i budsjettproposisjonen om at det er behov for styrking av innsatsen mot økonomisk kriminalitet, men ser ikke klare spor av særskilte satsinger i budsjettet for budsjettåret 2023.

Varslingen av en Stortingsmelding om Økonomisk kriminalitet er i denne forbindelse på mange måter det viktigste signalet, og det er Finans Norges håp at dette kan skape grunnlag for en styrket innsats på området. Finansnæringen nedlegger store ressurser i arbeidet med å følge opp plikter etter hvitvaskingsloven og annen kriminalitet og ønsker å bidra konstruktivt inn i dette samfunnsviktige arbeidet. Finans Norge mener myndighetene må styrke sin innsats. Sentralt i et videre arbeid er en aktiv dialog med relevante myndighetsorganer. Et styrket offentlig-privat samarbeid er nødvendig for å oppnå tilfredsstillende resultater i arbeidet mot økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking.

Med hensyn til arbeidet mot økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering, kan Finans Norge imidlertid ikke se at det i budsjettforelegget gjøres klare konkrete prioriteringer i proposisjonen som målrettes innenfor Justisdepartementets forvaltningsområde. Satsingsområdet på politisiden – gjennom omprioriteringer i budsjettet - synes først og fremst å være styrking av nærpolitifunksjonen, som det er formulert i proposisjonen:

«...tiltak som fører politiet nærmere folk og gir bedre lokale polititjenester og beredskap og meir tilgjengeleg politi for folk i heile landet, som fleire politifolk, nye tenestestader eller andre tiltak som det lokale politiet kjem fram til i samråd med kommunen.» (Prop. 1 S, side 93, første spalte, 2. avsnitt).

Styrkingen av påtalemyndighet og effekten av budsjettet på etterforskningssiden, fremstår som relativt beskjedent.

Omprioriteringen som nevnt kan vanskelig ses å harmonere godt med den uttalte prioritering av «...organisert, digital og annan alvorleg kriminalitet, irekna gjengkriminalitet,...», innenfor budsjetttrammen.

På bakgrunn av kriminalitetssituasjonen mener Finans Norge at satsingen på å bekjempe økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking, fremstår som utydelig og lite målrettet i Prop. 1 S 2022-2023.

Regjeringen peker som nevnt i Prop. 1 S på at det skal foretas en helhetlig gjennomgang av arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Det tas sikte på å fremme en stortingsmelding og eventuelt andre tiltak. Dette fremstår dermed som det mest konkrete tiltak i proposisjonen på området. Finans Norge mener det er viktig å se hen til utvikling og risikobilde med hensyn til den organiserte, internasjonale kriminaliteten. Effektene av denne gjennomgangen og varslede meldingen kan vel da neppe ventes før i budsjettet for 2023-2024, evt revidert statsbudsjett våren 2023.

Ressurser til oppfølging av meldinger om mistenkelig transaksjoner etter hvitvaskingsloven

Sentralt i finansnæringens arbeid mot profittmotivert kriminalitet, står etterlevelse av hvitvaskingslovens plikter. I denne forbindelse er et av de viktigste virkemidlene rapportering av mistenkelige forhold. I 2021 rapporterte banker og forsikringselskaper nesten 11500 mistenkelige forhold. I 2022 blir tallet antakelig vesentlig høyere. Utviklingen tilsier at det er nødvendig å styrke Enheten for Finansiell Etterretning i Økokrim. Det bør skje fra budsjettåret 2022.

Nasjonal Sikkerhetsmyndighet og cyberkriminalitet

Finans Norge ser positivt på styrkingen av Nasjonal Sikkerhetsmyndighet. Det er viktig å styrke forsvarsevnen i relasjon til sikring, systemer, objekter og kritisk infrastruktur.

Cyberkriminalitet og teknologi omtales ganske kort og avgrenset i budsjettproposisjonen i relasjon til den økonomiske kriminaliteten. Cyberkriminalitet er også en del og stadig økende del - av den økonomiske kriminaliteten. I det videre arbeidet er dette en svært viktig dimensjon å følge opp så raskt som mulig

Manglende finansiering av fase 2 i etablering av register over reelle rettighetshavere ved Brønnøysundregistrene

Opprettelsen av Register over Reelle Rettighetshavere Brønnøysundregistrene har blitt omtalt som et viktig tiltak mot økonomisk kriminalitet og er også ment som et tiltak for følge opp EØS-forpliktelser knyttet til EUs Hvitvaskingsdirektiv og anbefalingene til FATF (Financial Action Task Force). Lov og regelverk om registeret ligger under Finansdepartementet og etableringen av registeret i Brønnøysundregisteret ligger under Næringsdepartementets forvaltningsområde. Finans Norge har, blant annet høringssvar til lov og forskrift til Register over reelle rettighetshavere, gitt uttrykk for at vi mener registeret vil ha vesentlige svakheter med hensyn til troverdighet og nytteverdi i etterlevelsen av plikter etter hvitvaskingsloven. Disse bekymringene gjør seg fremdeles gjeldende.

Finans Norge merker seg uansett med bekymring at fase 2 av register over reelle rettighetshavere ikke gjennomføres i statsbudsjettet.

Med denne manglende finansieringen til gjennomføring av ytterligere funksjonalitet og krav, vil registerets nytteverdi i hvitvaskingssammenheng ytterligere svekkes. Det kan også bidra til å så tvil om Regjeringens vilje til å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering.

Kvaliteten i lovarbeidet – utredningsinstruksen

Justis- og beredskapsdepartementet har forvaltningsansvar for om lag 150 lover. På finanssektoren har departementet ansvar for store lover som finansavtaleloven og forsikringsavtaleloven – sentrale regelverk som regulerer relasjonen til finansforetakenes kunder.

Utredningsinstruksen skal sikre et godt grunnlag for ny lovgivning. Ufullstendige eller manglende utredninger øker risikoen for at det fattes beslutninger som ikke kan gjennomføres, som gir uønskede virkninger eller som innebærer sløsing med samfunnets ressurser. Direktoratet for økonomistyring (DFØ) og Regelrådet har vist at utredningsinstruksen i svært mange tilfeller ikke følges. Dette har vi tatt opp med Justiskomiteen tidligere og finner grunn til å gjenta.

Det er, og har vært i lengre tid, en usikkerhet i ny finansavtalelov knyttet til anledningen til å justere flytende rente på tidsbestemte kreditter, typisk boliglån mv, som nå ser ut til å finne sin løsning. Løsningen innebærer imidlertid at loven må endres selv om den trer i kraft 01.01.2023.

Finans Norge ber Stortingets justiskomite om å være oppmerksom på dette forholdet og følge opp departementets lovarbeid, slik at de demokratiske prinsippene ivaretas og at vi i fremtiden vil ha den gode kvaliteten i lovarbeidet vi ønsker å være kjent av i Norge.